

IIN KUNNAN LAUSUNTO LUOLA-AAVAN AURINKOENERGIAHANKKEEN YVA-MENETTELYN TAPREESTA

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt Iin kunnalta lausuntopyyntö YVA-menettelyn tarpeesta koskien Luola-aavan aurinkoenergiահanketta (diaarinumero POPELY/3982/2023). Lausuntopyyntöä pyydetään 26.4.2024 mennessä. Iin kunta on saanut lisäaikaa lausunnon antamiselle 1.5.2024 saakka.

Lausunto:

Luola-Aavan aurinkopuistohanke sijoittuu ensisijaisesti käytöstä poistuneelle peltoalueelle. Alueen pelloista noin 15 % on vielä viljelykäytössä. Lisäksi hankealueen keskellä on metsäisiä, ojitettuja soita ja pohjoisosassa metsää. Keskivaiheilla olevalta metsäiseltä suoalueelta poistetaan puustoa noin 20 hehtaarin alueelta. Historiallisten ilmakuvien mukaan kyseiset alueet ovat aikaisemmin olleet avoimia ja peltokäytössä, mutta myöhemmin alueet ovat alkaneet metsittyä. Puusto on kyseisellä paikalla harvennettua ja matalahkoa ja maasto ihmisen muokkaamaa. Pohjoisosassa olevat metsät ovat enimmäkseen kuusi- ja mäntyvoittoista kuivahkoa ja kuivaa kangasmetsää tai karukkokangasta. Puusto säilytetään.

Hanke ei tuota uutta käyttövesi- ja viemäriverkoston tarvetta, sillä hanke ei tarvitse käytön aikana käyttövettä eikä tuota jätevettä. Hankkeen paloturvallisuuden, sekä pelastustoiminnan turvaavien ratkaisujen osalta hanketoimija on ilmoittanut neuvottelevansa vastuullisen pelastuslaitoksen kanssa sekä seuraavansa viranomaisten ohjeita. Hankkeessa huomioidaan tammikuussa 2023 julkaistu aurinkosähköjärjestelmien paloturvallisuusohje. Paloturvallisuus huomioidaan tarkemmassa teknisessä suunnittelussa.

Hankealueella esiintyy happamia sulfaattimaita. Alueella rakentamisvaiheessa suoritettavat maanmuokkaustoimet aiheuttavat happamien sulfaattimaiden johdosta vaikutuksia myös pintavaluntoihin. Maanmuokkauksesta syntyviä happamuushaittoja lievennetään hallitsemalla valuntavesiä tarpeen mukaisesti erilaisilla vesiensuojelurakenteilla, teknisen suunnittelun aikana laadittavien ojitus-/hulevesisuunnitelmien mukaisesti. Happamien sulfaattimaiden esiintyminen huomioidaan ojitussyvyyden suunnittelussa ja kaivumassojen käsittelyssä. Rakenteiden osalta happamien sulfaattimaiden vaikutuksia lievennetään esimerkiksi metalliosien korroosiosuojauksella.

Hankealue ja sähköliityntäreitti eivät sijoitu pohjavesialueille. Aurinkovoimalasta ei synny sellaisia päästöjä eikä jätevettä, joka voisi vaarantaa pohjavesivarantoja.

Voimalan sähköliityntäpiste on suunniteltu Fingridin Hervan sähköasemalle noin 21 km hankealueelta etelään. Luola-aavan aurinkovoimahankkeen 110 kV voimajohtoa suunnitellaan samaan johtokäytävään Fingridin olemassa olevan 400 kV voimajohdon (Petäjäsoski–Isokangas) ja suunnitteilla olevan 400 + 110 kV voimajohdon (Petäjäsoski–Nuovuankangas) kanssa. Hankealueelta olemassa olevalle johtokäytävälle tarvittava voimajohdon osa on suunnitteilla maakaapelina. Näin ollen hankkeen myötä ei synny uusia, merkittäviä johtokäytäviä, jotka vaikuttaisivat aurinkovoimapuiston ulkopuoliseen maanomistukseen, luonnonympäristöön ja vaikutusten arviointiin.

Hankkeen lähiympäristöstä ei sijaitse merkittäviä luonnonsuojelualueita. Lähimmät luonnonsuojelualueet ovat Natura-ohjelmaan kuuluva Rimpijärven-Uusijärven (SAC/SPA, aluetunnus: FI1101405) soidensuojelualue ja Veskanlammen yksityisillä mailla sijaitseva luonnonsuojelualue. Kyseiset luonnonsuojelualueet sijaitsevat lähimmillään noin 2 kilometrin etäisyydellä hankealueesta, eikä hankkeella arvioida olevan huomiotavaa vaikutusta kyseisten luonnonsuojelualueiden luontoarvoihin.

Hankealueen ympäristössä sijaitsee yksittäisiä metsälaki 10§:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Lähin näistä on hankealueen itäpuolelle sijoittuva pienvesistön välittömäksi lähiympäristöksi määritelty 700m² kokoinen alue, joka sijoittuu hankealueelta noin 200 metrin etäisyydelle. Hankealueen pintavedet eivät ohjaudu kyseisen elinympäristön suuntaan. Hankealueen ja elinympäristön välillä on myös ojituksia, jotka ohjaavat vedet pois päin (etelään) hankealueesta, sekä elinympäristöstä. Hankealueelta Kuivajokeen laskevan ojan vierelle sijoittuu myös metsälaki 10§:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö kohtaan, jossa oja yhdistyy kuivajokeen. Kyseisen elinympäristön vesitalous perustuu karttatarkastelun pohjalta idästä ohjautuvaan valuntaan, eikä hankealueen suunnasta ohjautuvaan ojaan. Hankkeessa laaditaan suunnitelmat ojituksen sekä hulevesien / pintavaluntojen hallinnan osalta, joissa huomioidaan myös metsälaki 10§:n kohteet. Pintavesien käsittely tullaan toteuttamaan hankealueella, eikä hanke tule aiheuttamaan merkittävää haittaa tai vaaraa kyseisille elinympäristöille.

Hankkeen merkittävimmän välittömän vaikutuksen alueen kasvillisuudelle muodostuvat viljelypeltojen muuttumisesta aurinkovoimapuistiksi, jolloin viljelty alue muuttuu kasvillisuuden osalta niittymäiseksi ympäristöksi. Hankealueelle kasvavan luonnonmukaisen kasvillisuuden arvellaan mahdollisesti luovan alueelle uusia suojaisia elinympäristöjä esimerkiksi pienille eläimille, linnuille sekä hyönteisille. Erityisesti pölyttävät hyönteiset voivat hyötyä nykyistä monimuotoisemmasta kasvillisuudesta.

Maastokäynnillä on tunnistettu hankealueen keskivaiheilla kulkeva isompi oja, jossa voisi olla viitasammakolle soveltuvaa biotooppia. Alueen ympäristössä sijaitsee myös autiotaloja ja varastorakennuksia, jotka voivat soveltua lepakoiden asuinpaikaksi. Alueen pellot voivat myös soveltua teeren soitimelle. Viitasammakot kartoitetaan hankealueella keväällä kuuntelemalla niiden soidinta yöllä. Kartalta on tunnistettu mahdollisia paikkoja hankealueelta, joilla viitasammakkoa voisi esiintyä. Samoin merkkejä liito-oravan esiintymisestä kartoitetaan keväällä: kartalta tunnistetaan etukäteen mahdollisia esiintymispaikkoja, ekologiset yhteyden huomioiden. Hankealue ei vaikuta alustavan tarkastelun perusteella saukolle sopivalta elinympäristöltä, mutta tämä varmistetaan keväällä muun inventoinnin yhteydessä.

Hankealue on suurimmaksi osaksi peltoaluetta, joka ei ole merkittävä elinympäristö eläimistöille. Luolaavan alue sijaitsee poronhoitoalueella. Muutokset porojen laidunalueilla voivat aiheuttaa porojen laidunkierroon häiriöitä esimerkiksi kasvillisuuden muutosten sekä laidunalueiden pirstoutumisen ja rauhattomaksi muuttumisen muodossa. Lähtökohtaisesti hankkeen ei katsota haittaavan alueen porojen elämää, sillä suurin osa viljellyistä pelloista oli jo aidattu poroaidalla. Hankkeen valmistuttua porot pääsevät kulkemaan alueen läpi eikä hanke siten katkaise laidunkierroa kulkureittejä. Hanke ei vähennä porojen nykyisiä laidunalueita eikä estä luonnollista laidunkierroa. Vastaavanlaisia poron kesälaiduntamiseen soveltuvia peltoja ja soita löytyy lähiympäristöstä laajalti. Hankealue ei luonnonolosuhteiltaan sovi poron talvilaitumeksi. Koska hankealueella sijaitsevat paneelialueet sekä muuntoasemat joudutaan aitaamaan turvallisuussyiden takia, tulee hanke vaikuttamaan eläinten liikkumiseen alueella. Hankealueelle jätetään eläinten (kuten porojen) ja ihmisten liikkumisen mahdollistavia käytäviä ja reittejä, joiden sijoitukset tarkentuvat teknisen suunnittelun aikana. Aidatut paneelialueet muodostavat runsaasti rauhallisia ja turvallisia elinympäristöjä pienemmille eläimille.

Hankealue ja sähköliityntäreitti eivät sijoitu tunnetuille linnustollisesti tärkeille alueille (IBA, FINIBA, MAALI), mutta hankealueen ja sähköliityntäreitin läheisyydessä sijaitsee tällaisia alueita. Alueen länsi- luoteis- ja pohjoispuolella on Simon-Kuivaniemen suokeskittymä, joka on määritelty tärkeäksi kansalliseksi linnustoalueeksi (FINIBA), sekä kansainvälisesti merkittäväksi linnustoalueeksi (IBA). Etäisyyttä hankealueelta FINIBA-alueelle on lähimmillään noin 300m, ja etäisyys varsinaiselta paneelikentältä FINIBA-alueelle on lähimmillään noin 600m. Aurinkovoimala ei aiheuta liikettä, josta koituisi törmäysvaaraa.

Alustavan lajitiedon arvioimiseksi Luonnontieteellisen keskusmuseon ylläpitämään Laji.fi- tietokantaan on tehty haku sekä hankealueelta, että FINIBA-alueen Naturan ulkopuolisilta osin. Näiden hakujen perusteella alueella on sekä uhanalaista, että erityisesti suojeltua lajistoa, jotka on huomioitava. Aurinkovoimalalla saattaa olla heijastusvaikutuksia ja mikäli peltoalueita käytetään esimerkiksi ruokailuun, tämä alue jää hankkeen toteutuessa pois lintujen käytöstä. Hankkeessa selvitetään jatkotyönä tarkemmin, onko hankealueen peltolintujen kannalta merkittävä ruokailu- ja levähdyspaikka ennen pesimä- tai talvehtimisalueille siirtymistä. Myös sääksen esiintymistä ja alueen käyttöä tullaan seuraamaan kohteessa, sen selvittämiseksi millä suunnalla sääksi oletettavasti tai todennäköisesti kalastaa. Lintujen päämuuttoreittejä on tarkasteltu BirdLifen päivitetyn lintujen päämuuttoreitti aineiston avulla. Tämän tarkastelun pohjalta voidaan sanoa, että hankealue sijoittuu laulujoutsenen kevätmuuttoreitille, sekä lähelle metsähanhen kevätmuuttoreittiä ja laulujoutsenen syysmuuttoreittiä.

Luontoarvojen osalta hankealueella ja tarpeen mukaisesti sähköliityntäreitillä suoritetaan tarvittavat kartoitukset kevät- ja kesäkaudella 2024. Kartoituksessa mahdollisesti löytyvät arvokkaat luontokohteet huomioidaan hankealueen tarkemmassa teknisessä suunnittelussa ja paneelialueiden rajauksissa.

Hankealueelle ei sijoitu rekisteröityjä arkeologisia arvokohteita. Alueen maaperä on ollut pitkään viljelykäytössä, joten ei ole todennäköistä, että alueella sijaitisi muinaismuistoja tai erityisiä arkeologisia arvokohteita, joita ei olisi aikaisemmin tunnistettu. Museoviraston karttapalvelun perusteella hankealueella, sähkönsiirtoreitillä tai niiden välittömässä läheisyydessä ei sijaitse tiedossa olevia kiinteitä muinaismuistoalueita eikä -paikkoja. Vastuumuseo ei ole nähnyt tarvetta hankealueen tai liityntäreitin osalta arkeologiselle inventoinnille.

Hankkeesta syntyvät maisemalliset vaikutukset ovat merkittävimpiä hankkeen lähiympäristöön kohdistuvia vaikutuksia. Laajat paneelikentät näkyvät selvästi avoimessa maastossa. Koska aurinkovoimalat koostuvat melko matalista rakenteista, paneelilinioiden ollen keskimäärin alle 4 metriä korkeita, aurinkovoimaloiden maisemalliset vaikutukset ovat voimakkaimmillaan alueen lähiympäristössä. Puusto rajoittaa aurinkovoimalan maisemallisia vaikutuksia, jotka muuten korostuisivat avoimessa maastossa. Maisemalliset vaikutukset ovat merkittävimmillään Luola-aavantiellä ja Kuusikkosaarentiellä siltä osin, kun ne kulkevat hankealueen lävitse. Hieman pidempiä, muutaman sadan metrin pituisia näkymiä voisi mahdollisesti muodostua suuntiin, joissa ympäröivä puusto on taimikkoa tai muuten harvaa ja matalaa.

Suurin maisemallinen vaikutus hankkeesta kohdistuu hankealueen ympäristössä asuviin ja teillä liikkujiin. Kuusikkosaarentien varrella, hankealueen rajalla sijaitsee kolme kiinteistöä, joista yksi on asuttu, kahdella muulla sijaitsee ns. autiotalot. Asuinkäytössä olevan kiinteistön asukkaat ovat tietoisia hankkeesta, sekä sen vaikutuksista heidän asuinympäristöönsä, eikä tulevia maisemallisia muutoksia ole heidän puoleltansa katsottu ongelmaksi. Vaikutukset asuinkiinteistöihin ja maisemaan huomioidaan hankkeen tarkemmassa suunnittelussa, ja maisemavaikutuksia lievennetään maiseman kannalta kriittisissä kohdissa näkymiä rajavaa kasvillisuutta käyttäen.

Aurinkoisella säällä paneeleista saattaa tietyistä suunnista tarkasteltuna muodostua heijastuksia, jolloin paneelien maisemallinen vaikutus on selkeämpää. Hämärässä tai pilvisellä säällä paneeleista ei muodostu heijastuksia. Tällöin paneelikenttä alkaa myös osittain visuaalisesti sulautua tummiin maiseman reunavyöhykkeisiin, erityisesti jos tarkasteluetaisyttä on useampi sata metriä. Tuotantoalueen sisällä ja paneelien välittömässä läheisyydessä voi ilmetä paikallisesti vähäisiä esto- tai kiusahäikäisyhaittoja. Aurinkopaneelien aiheuttama häikäisyriski otetaan huomioon teknisessä suunnittelussa.

Hankealueen sekä ilmajohtoliitynnän välinen osuus kaapeloidaan maakaapelein, jolloin se ei aiheuta erityistä maisemavaikutuksia muutoin kuin rakentamisen aikana.

Aurinkovoiman tuotanto itsessään ei aiheuta merkittävää melua. Hanke aiheuttaa muutoksia alueen äänimaisemaan lähinnä rakennus- ja purkuvaiheissa, jolloin työmaasta aiheutuu tavanomaisia rakentamisesta syntyviä meluvaikutuksia alueelle. Käytön aikana voimala-alueelle huoltotöiden takia kulkeva liikenne sekä voimala-alueella suoritettavat huoltotyöt, kuten kasvillisuuden raivaaminen, voivat aiheuttaa jonkin verran lähialueella havaittavaa melua. Aurinkovoimala ei käytön aikana aiheuta muuten erityistä melua lähiympäristöön. Voimalaan asennettavat taajuusmuuntajat sekä invertterit synnyttävät vähäistä lähietäisyydeltä kuultavaa melua. Taajuusmuuntajat ja invertterit tullaan sijoittamaan melun näkökulmasta riittävälle etäisyydelle asuinrakennuksista sekä yleisistä teistä siten, ettei meluvaikutus alueen ulkopuolella ylitä ohjearvoja.

Hankealue on nykyisellään peltoaluetta, eikä kyseinen alue ole virkistysarvojen osalta erityinen. Hankealueella sijaitsevalla peltoalueella ei harrasteta esimerkiksi metsäisille ja syrjäisemmille alueille tyypillisiä toimintoja kuten vaeltamista, marjastusta tai metsästystä. Hankkeella ei ole vaikutusta hankealueen ympäristössä tapahtuvaan virkistystoimintaan.

Hankkeen suunnittelussa huomioidaan alueen ympäristön asukkaat, ja hankkeen vaikutuksia pyritään lieventämään suunnittelussa mahdollisuuksien mukaisesti. Merkittävimpiä hankealueen ympäristön asukkaisiin kohdistuvia vaikutuksia muodostuu hankkeen maisemallisista vaikutuksista. Hankkeen maisemallisia vaikutuksia hallitaan ja lievennetään maisemakuvan kannalta kriittisissä kohdissa käyttämällä matalia puita sekä pensaskasvillisuutta näkymien rajaamiseen. Näkymäesteinä toimivien kasvillisuusvyöhykkeiden sijainnit varmistetaan teknisen suunnittelun aikana.

Hankealueen ympäristössä on kattava tieverkosto, ja hankealue on helposti saavutettavissa nykyisen tieverkoston kautta. Hankkeeseen ryhtyvä sopii teiden käyttöoikeuksista asianomaisten tahojen kanssa. Hankkeen vaikutukset nykyisen tiestön liikennemääriin ovat vähäiset. Suurin vaikutus syntyy rakentamisen ja purun aikana laitteiden sekä rakennustuotteiden kuljetuksesta. Merkittävin vaikutus kohdistuu hankealueen ympäristössä sijaitseviin pienempiin teihin. Voimalan ollessa toiminnassa liikennevaikutuksia syntyy pääasiallisesti hankkeen vaatimista huolto- ja tarkastuskäynneistä, joiden määrä ei ole merkittävä. Hankealueen sisälle rakennetaan uusia teitä pääasiallisesti siten, että saadaan toteutettua tarvittavat tieyhteydet alueelle rakennettaville muuntamoille. Tämän lisäksi hankealueen sisälle rakennetaan huolto- sekä pelastustoiminnan tarvitsemat tiet, jotka tukeutuvat muuntamoille rakennettaviin teihin.

Hankealue on osoitettu maakuntakaavassa turvetuotantoon soveltuvaksi alueeksi, mutta kyseinen toiminta on kuitenkin päätynyt jo kauan sitten.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavoituksen osalta on parhaillaan vireillä Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laadinta. Hanke ei sijaitse valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella, arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön, luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 -verkoston alueiden, harjijensuojeluohjelman alueiden, pohjavesialueiden, maakuntakaavan luo-alueiden tai seudullisesti merkittävien virkistysalueiden alueella tai välittömässä läheisyydessä. Hankealueen sähkönsiirtoreitti seuraa energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ohjeellisen pääsähköjohdon 400kV linjausta. Hanke on laadittavan vaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen mukainen, eikä estä maakuntakaavan toteutumista.

Iin kunnanhallitus käynnisti vuonna 2019 Iin strategisen yleiskaavan 2040 koko kunnan alueelle. Yleiskaavan tavoitteena on ohjata kunnan maankäytön suuria linjoja ja tukea kunnan strategiaa tavoitteita. Kaavaehdotus on nähtävillä 28.4.2024 saakka. Luola-avaan aurinkovoimapuisto on merkitty yleiskaavaehdotukseen energiantuotantoalueena.

Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole oikeusvaikutteisia asemakaavoja.

Hankkeessa toimitaan rakennuslupaprosessin osalta lakien sekä kunnan viranomaisten määräysten ja ohjeistuksen mukaisesti. Hanketta varten haetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti rakennettavia rakenteita sekä rakennuksia varten kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta rakennus-/toimenpidelupaa.

Aurinkovoimahanke ei kuulu YVA-lain 1.2.2019 päivätyn liitteen 1 hankeluettelon hankkeisiin. YVA-menettely voi tulla harkinnanvaraisesti sovellettavaksi ELY-keskuksen päätöksellä, mikäli hanke aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki 3 §). Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä on säädetty YVA-lain liitteessä 2.

Iin kunta toteaa yllä olevaan perustuen, että alueen ympäristövaikutukset on selvitetty riittävällä tarkkuudella, ympäristövaikutukset on tunnistettu hyvin ja ne on arvioitu tarveharkintahakemuksessa ja sen täydennyksessä laajasti. Tehdyn arvioinnin pohjalta on tunnistettu ja esitetty myös tarvittavat jatkoselvitystä ja -suunnitelmia vaativat asiat sekä ne toimenpiteet, jotka vaikutusten lieventämiseksi tulee huomioida ja toteuttaa hankesuunnittelussa ja -toteutuksessa. Iin kunta lausuu edellä esitettyyn perustuen, että se ei näe tarpeelliseksi Luola-aavan aurinkovoimapuistohankkeen YVA-menettelyä.